

Matt. 15.
14.

Ovis erran-
tem pas-
torem se-
quendo non
cura.

a

b

sed & cæcum sequentem (neque enim ait: Cadit in foveam ducens, & non cadit sequens, sed *Cæcus cæcum ducens, ambo in foveam cadunt*) admonuit oves, & ait: *Quæ dicunt, facite; quæ faciunt, facere nolite.* Cum enim non facitis quæ faciunt mali pastores, non vos ipsi pascunt: cum autem facitis quæ dicunt, ego vos pasco: mea enim dicunt, & non faciunt. Securi, inquirunt, sequimur episcopos nostros. Dicunt hoc sæpe hæretici quando veritate manifestissima convincuntur: Nos oves sumus, illi de nobis reddent rationem. Reddent planè malam de morte vestra. De morte ovis malignæ reddet malus pastor malam rationem. Numquid ideo vivit ovis, quia ^a assignatur pellis ipsius? Increpatur pastor, quia neglexit ovem errantem, & propterea in fauces lupi irruit, ut devoraretur. Quid illi prodest, quia affert pellem signatam? Pater familias vitam ovis inquirat. Sed ecce malus pastor adtulit pellem: reddat de pelle rationem. Fortè mentiturus est? Videbat desuper, qui postea judicat. Cui verba ille ^b ficta numerat, cogitationes inspicit. Reddat pastor malus rationem de pelle ovis mortuæ. Clamavi ei verba tua, & sequi noluit: dedi operam ut à grege non aberraret, & non obtemperavit. Planè si hoc dicat, & verum dicat (novit autem ille utrùm verum dicat) reddit bonam rationem de ove mala. Si autem inspicit Deus quia neglexit errantem, quia non quæsivit pereuntem; quid prodest quod invenit pellem quam referret? Ipsam revocaret, ne pellem mortuæ demonstraret. Si ergo non bonam rationem reddit, quia non quæsivit errantem,

^a Am. & Er. *designatur.* Fortè legendum, *signatur.*

^b Am. & aliquot MSS. *Cui verba, ille facta numerat.*

qualem reddet, qui fecit errantem? Hoc est quod dico: Si in Catholica episcopus constitutus non bonam rationem reddit de ove, si non quæsierit errantem à grege Dei; qualem rationem redditurus est hæreticus, qui non solùm non revocavit ab errore, sed etiam impulit in errorem?

22. Sed videamus, ut dixi, quomodo revocet Deus oves à pastoribus malis. Jam commemoravi: *Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite.* Et non vos ipsi pascunt, sed Deus: quia velint nolint pastores, ut perveniant ad lac & lanam, verba Dei dicturi sunt. *Qui prædicat non furandum, furaris*, dicit Apostolus ad eos qui bona dicunt & mala faciunt. Tu audi prædicantem, ne fureris: noli imitari furantem. Si furantem imitari volueris, ipse te pascit facto suo: tibi venenum subministrat, non cibum. Si verò hoc ab illo audis, quod non dicit de suo, sed de Dei; non potest quidem uva de spinis legi (nam & ipsa Domini sententia est: *Nemo colligit de spinis uvam, & de tribulis ficus.*) Nec ideo tamen quasi calumniaris Domino tuo, & dicas: Domine, ^a noluisti me, quia fieri non potest de spinis legere uvam: & rursus dixisti mihi de quibusdam: *Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite.* Nempe mala facientes utique spinæ sunt. Quomodo vis de spinis me colligere uvam verbi tui? Respondebitur: Non est illa uva spinarum: sed aliquando increscens sarmentum implicat se in sepem, & pendet uva inter densa spinarum, sed non surgit de radice spinarum. Tu si esurieris, & aliud non habes unde sumas, cautè

Pastor malus non in eo quod de suo, sed in eo quod de Dei profert, audiendus. *Mat. 23. 3.*
Rom. 2. 21.

Mat. 7. 16

^a Aliquot MSS. *menuisti me.* Et quidam; *docuisti me.*

manum mitte, ne lacereris ab spinis, id est, ne facta imiteris maiorum; & lege uvam inter spinas pendentem, sed de vite nascentem. Ad te perveniat botri alimentum: spinis servatur ignis tormentum.

CAPUT XI.
Item v. 10.

Ps. 13. 4.

v. 11.

Ovium curam Deus ipse suscipit.

Jer. 3. 15.

Joan. 21. 17.

23. *ET extraham oves meas, inquit, de ore eorum & de manibus eorum: & non erunt eis adhuc in cibum.* Hoc & in Psalmo dicitur: *Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant populum meum in cibum panis? Et non erunt eis adhuc in cibum: * quoniam hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse.* Abstuli à malis pastoribus oves meas, monendo, ut dixi, ne quod faciunt, faciant; id est, ne quod faciunt mali pastores, faciant incautæ & negligentes oves. Et quid ait? Cui dat quod illis abstulit? Fortè bonis pastoribus? Non hoc sequitur. Et quid dicemus, fratres? Nonne sunt pastores boni? Nonne alio loco Scripturarum dicitur: *Et constituam eis pastores secundum cor meum, & pascent eas cum disciplina?* Quomodo ergo oves, quas malis pastoribus tollit, non dat bonis; sed tamquam omnino nusquam remanserint boni, dicit: *Ego pascam?* Petro dixerat: *Pasce oves meas.* Quid ergo facimus? Cum Petro commendantur oves, non ibi dixit Dominus: *Ego pascam oves meas, non tu: sed, Petre, amas me? Pasce oves meas.* An fortè quia modò non invenitur Petrus (jam enim assumptus est in requiem Apostolorum & Martyrum) non est cui dicat securus Dominus ovium: *Pasce oves meas;* & quodam modo quasi necessitate descendit ad officium pascenti oves suas, non habens quibus commendet, nec tamen deserens? Hoc enim videtur sequi: *Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse.* Cui dicebamus:

mus: Qui pascis Israël, intende; qui deducis tamquam oves Joseph, a populum in Ægypto constitutum. Jam diffusus in gentibus Israël, ipse est Joseph. Nostis enim, quia migravit Joseph in Ægyptum: vendentibus fratribus, factum est. Vendiderunt Christum judæi: non sine causa & inter Apostolos ipse Judas venditor fuit. Cœpit esse Christus in gentibus, ibi honoratus est, ibi crevit populus ejus, non eum b deserit pastor ejus. *Ex-cita, inquit, potentiam tuam & veni, ut salvos facias nos.* Planè facit, & faciet. Ait enim: *Ecce ego ipse; & inquiram oves meas, & visitabo eas, * sicut visitat pastor gregem suum.* Non curaverunt mali pastores: non enim suo sanguine redemerunt. *Sicut visitat, inquit, pastor gregem suum in die.* In quali die? *Cum fuerit nimbus & nebula;* id est, & in pluvia & in nebula. Pluvia & nebula, error sæculi hujus: caligo magna surgens de cupiditatibus hominum, & nebula valida contegens terram. Et difficile est, ut non errent oves in ista nebula: sed pastor non deserit eas. Inquirat eas, penetrat nebulam oculis acutissimis, non impeditur caligine nubium: videt, undique errantem revocat: c in tantum ut fiat quod dicit in Evangelio: *Quæ sunt oves meæ, audiunt vocem meam, & sequuntur me. In medio ovium dispersarum, sic inquiram oves meas, & educam eas ab omni loco, quo dispersæ sunt illic, in die nubis & nimbi.* Quando difficile est eas inveniri, tunc ego inveniam.

TOM. VI.

o

Cras-

* a MSS. plures, *Populus in Ægypto constitutus, jam diffusus &c.*

b Sic Am. & MSS. At Er. Ulim. & Lov. non eum deseruit.

c Am. Er. & MSS. carent particula in.

Ps. 79. 2.

Gen. 37. 28.

Psal. 79. 3.

v. 12.

Joan. 10. 27.

Crassa nebula est, pinguis nimbus est: oculos ejus nihil latet.

¶ 13. 24. *Et educam eas de gentibus, & colligam eas de regionibus, & inducam eas in terram earum, & pascam eas super montes*

Montes Israël, ubi pascua bona.

a

Israël. Constituit montes Israël, auctores Scripturarum divinarum. Ibi pascite, ut a securæ pascatis. Quidquid inde audieritis, hoc vobis bene sapiat: quidquid extra est, respuite. Ne erretis in nebula, audite vocem pastoris: colligite vos ad montes Scripturæ sanctæ: ibi sunt delicia cordis vestri, ibi nihil venenosum, nihil alienum; uberrima pascua est: vos tantum sanæ venite, sanæ pascimini in montibus Israël. *Et in rivis & in omni habitatione terræ.* A montibus enim, quos ostendimus, manaverunt rivi prædicationis

Psal. 18. 5.

evangelicæ, cum in omnem terram exiit sonus eorum: & facta est omnis habitatio terræ ad pascendas oves læta atque fecunda. *In pascua bona pascam eas, & in montibus altis Israël.* Erunt stabula earum illic; hoc est, ubi requiescant, ubi dicant: Bene est; ubi dicant: Verum est, manifestum est, non fallimur. In gloria Dei requiescent, tamquam in stabulis illis. *Et dormient,* hoc est, requiescent: *Et requiescent in deliciis bonis.*

¶ 14.

25. *Et in pascua pingui pascuntur super montes Israël.* Jam dixi montes Israël, montes bonos, quod levamus oculos, ut nobis inde auxilium veniat. Sed auxilium nostrum à Domino, qui fecit cælum & terram. Ideo ne vel in montibus bonis esset spes nostra, cum dixisset: *Pascam oves meas super montes Israël;* rursus ne tu b spem poneres in montibus

Item v. 14.

Spes ovium in solo Deo.

Psal. 120.

2.

b

a Sic MSS. At Lov. ut securè pascatis.

b Plures MSS. ne tu remaneres in montibus.

tibus, subjecit statim: *Ego pascam oves meas.* ¶ 15.

Leva tu oculos tuos in montes, unde veniat auxilium tibi: sed adtende dicentem: *Ego pascam.* Auxilium enim tuum à Domino, qui fecit cælum & terram. Psal. 120.

26. *Et ego requiescere faciam eas, dicit Dominus Deus.* Sed ut requiescere faciat, a primò curavit. Quòd enim primò curavit, posterius dicit: *Hæc dicit Dominus Deus: quod periit, requiram; & quod erravit, revocabo; & quod comminutum est, colligabo; & quod exanime est, confortabo; & quod pingue est, & quod forte est, custodiam:* quod non faciebant mali pastores, se ipsos pascentes, non oves. Non ait Dominus: Constituam alios bonos pastores, qui faciant hæc; sed, Ego, inquit, faciam; oves meas nulli committam. Securi vos, fratres, securæ vos, oves: nobis videtur timendum, quasi desit pastor bonus?

27. b CLAUDIT sic: *Et pascam eas cum judicio.* Vide quia sic solus pascit cum judicio. Quis enim homo judicat de homine? Temerariis judiciis plena sunt omnia. De quo desperaverimus, subito convertitur, & fit optimus: de quo multum præsumserimus, subito deficit, & fit pessimus. Nec timor noster certus est, nec amor noster certus est. Quid sit hodie quisque homo, vix novit ipse homo: tamen utcumque ipse, quid hodie; quid autem cras, nec ipse. Pascit ergo ille cum judicio, dispertiens propria propriis; hæc istis, illa illis, debita eis, quibus debetur hoc aut illud.

CAP. XII.

b
It. v. 16.

a Er. Ulim. & Lov. quid primò curavit. Redundat, quid; abestque ab Am. & MSS.

b Sic Am. & aliquot MSS. Alii cum Er. & Lov. Et addit sic.

Novit enim quid agat: cum iudicio pascit quos iudicatus redemit. Pascit ergo ipse cum iudicio.

Perdix sine iudicio congregans, diabolus. *Jerem. 17. 11.*

28. In Propheta enim Jeremia ait: *Clamavit perdix, congregavit quæ non peperit, faciens divitias suas non cum iudicio.* Contra istum perdicem facientem divitias suas non cum iudicio, pascit iste pastor cum iudicio. Quare ille sine iudicio? Quia congregavit quæ non peperit. Quare iste cum iudicio? Quia fovet quod peperit. De pastore tamen bono loquimur. Pastores boni aut non sunt, aut latent. Si non sunt, quid agimus? Si latent, quare de illis tacetur? Perdix quidem ille à quibusdam majoribus, & ante nos Scripturarum tractatoribus diabolus intellectus est, congregans quæ non peperit. Non enim ille creator, sed deceptor est, faciens divitias suas non cum iudicio. Non enim ad eum pertinet, quis isto, quis illo modo erret: omnes errantes vult quibuslibet erroribus. Quàm diversæ sunt hæreses, quàm diversi errores! Ille in omnibus vult errare homines. Non dicit diabolus: Donatistæ sint, non sint Arriani: sive hîc sint, sive illic, ad eum pertinent congregantem sine iudicio. Idola, inquit, adoret, meus est: in iudæorum superstitione remaneat, meus est: deserta unitate in illam vel illam hæresim pergat, meus est. Congregat ergo sine iudicio, faciens divitias suas. Sed quid sequitur? *In dimidio dierum ejus derelinquent eum, & in novissimis suis erit insipiens.* Venit ille congregans undique oves suas. In dimidio dierum ejus, prius quàm sperabat, antè quàm putabat, derelinquent eum, & erit insipiens in novissimis suis. Quare in primis suis sapiens erat, & in novissimis suis fit insipiens? Audite, fratres:

di-

dicitur aliquando in Scripturis sapientia pro astutia, abusione verbi, non proprietate. Inde enim dicitur: *Ubi sapiens, ubi scriba, ubi conquisitor hujus sæculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi?* Et iste perdix, idem draco, idem serpens, tamquam sapiens erat, quando Adam per Evam deceptus: verum dicere putatus est, bonum consilium dare existimatus est, contra Deum creditus est. Quòd verò dicitur sapientia abusione verbi, & in malo, consuetudine quidem Scripturarum nostrarum (nam quemadmodum loquantur auctores mundi, quid ad nos?) habes in eodem libro: *Erat ibi serpens sapientior omnibus bestiis.* Iste sapientior omnibus bestiis, astutus & acutus ad decipiendum agnoscitur. Postea non ei creditur; & dicitur ei: *Renuntiamus tibi, sufficit quòd incautos primò decepisti.* Ergo ita in novissimis suis erit insipiens, apertæ erunt fraudes ejus, & ideo jam fraudes non erunt. In novissimis suis erit insipiens, qui congregavit quæ non peperit, & fecit divitias suas non cum iudicio. Pascit contra illum Redemptor noster cum iudicio.

29. Existat & aliquis hæreticus, & si non frater diaboli, certè adjutor & filius: & ipsum dixerim perdicem, contentiosum animal. Hoc enim animal, ut aucupes norunt, etiam contendendi studio capitur. Contendunt isti contra veritatem, & contenderunt ex quo se diviserunt. Modò dicunt: Contendere nolumus: quia jam capti sunt. Non habet quod dicat: Nolo contendere. O capte! Aliquando certè tu eras, qui primis temporibus seditionis tuæ traditores arguebas, innocentes damnabas, iudicium Imperatoris quærebas, iudicio episcoporum non consentiebas, victus totiens appellabas, apud

Florus ad 1. Cor. 1. & 3

1. Cor. 1. 20.

Gen. 3. 6.

Ibid. 1.

Perdix contentiosa avis. In Donatistas.

ipsum Imperatorem studiosissime litigabas, congregabas quæ non peperisti. Ubi est nunc cervix tua? Ubi est lingua tua? Ubi sibilus tuus? Certè in novissimis tuis factus es insipiens, pavisti sine iudicio. Non enim verum vis, vel de errore tuo, vel de veritate iudicare. Pascit contra te Christus cum iudicio, discernit oves suas ab ovibus non suis. *Quæ sunt oves meæ, inquit, audiunt vocem meam, & sequuntur me.*

Joan. 10.
27.

CAP. XIII.
Unus pastor bonus, quia boni omnes in uno.

Joan. 21.
17.

Florus ad
I. Cor. 1.

2. 222

30. HIC invenio omnes pastores bonos in uno pastore. Non enim verè pastores boni desunt, sed in uno sunt. Multi sunt, qui divisi sunt: hic unus prædicatur, quia unitas commendatur. Neque enim verè modò ideo tacentur pastores, & dicitur pastor, quia non invenit Dominus, cui commendet oves suas; tunc autem ideo commendavit, quia Petrum invenit: imò verò & in ipso Petro unitatem commendavit. Multi erant Apostoli, & uni dicitur: *Pasce oves meas.* Absit ut desint modò boni pastores: absit à nobis ut desint: absit à misericordia ipsius, ut non eos gignat atque constituat. Utique si sunt bonæ oves, sunt & boni pastores; nam de bonis ovibus fiunt boni pastores. Sed omnes boni pastores in uno sunt, unum sunt. Illi pascunt, Christus pascit. Non enim vocem suam dicunt amici sponsi, sed gaudio gaudent propter vocem sponsi. ^a Idem ergo ipse pascit, cum ipsi pascunt; & dicit: Ego pasco; quia in illis vox ipsius, in illis caritas ipsius. Nam & ipsum Petrum, cui ^b commendabat oves suas quasi al-

^a Am. & plures MSS. Ideo ergo.

^b Sic MSS. editi verò, commendavit. Paulò post Corbeiensis MS. & sic et oves commendare.

alter alteri, unum secum facere volebat, ut sic ei oves commendaret; ut esset ille caput, ille figuram corporis portaret, id est, Ecclesie, & tamquam sponsus & sponsa essent duo in carne una. Proinde ut oves commendaret, quid ei prius dicit, ne illi tamquam alteri commendaret? *Petre, amas me?* Et respondit: *Amo.* Et iterum: *Amas me?* Et respondit: *Amo.* Et tertio: *Amas me?* Et respondit: *Amo.* Confirmat a caritatem, ut consolidet unitatem. Ipse ergo pascit unus in his, & hi in uno; & tacetur de pastoribus; sed non tacetur. Gloriantur pastores; sed qui gloriatur, in Domino gloriatur. Hoc est b Christo pascere, c hoc est in Christo pascere, & cum Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. Neque verò inopia pastorum, tamquam ista futura mala tempora Propheta prædicaret, dixit: *Ego pascam oves meas;* non habeo cui commendem. Etiam cum ipse Petrus erat, & cum adhuc ipsi Apostoli erant in hac carne, & in hac vita, tunc ait ille unus, in quo uno omnes unum: *Habeo alias oves, quæ non sunt de hoc ovili; oportet me & eas adducere, ut sit unus grex, & unus pastor.* Sint ergo omnes in pastore uno, & dicant vocem pastoris unam, quam audiant oves, & sequantur pastorem suum, & non illum, aut illum, sed unum: & omnes in illo unam vocem dicant, diversas voces non habeant. *Obsecro vos, fratres, ut idipsum*

Joan. 21.

15.

a

b

c

Joan. 10.

16.

I. Cor. 1.

10.

Q 4

^a Er. Ullim. & Lov. confirmat trinitatem. Sic etiam MSS. excepto Corbeiensi, qui cum Am. habet, caritatem.

^b Er. cum aliquot MSS. & Floro ad I. Cor. 1. Hoc est Christum pascere, hoc est Christo pascere. Sed in istis libris omittitur, & cum Christo pascere: præterquam quod apud Er. deest etiam, hoc est in Christo pascere.

^c Hic in Corbeiensi MS. non repetitur, hoc est.

dicatis omnes, & non sint in vobis schismata. Hanc vocem eliquatam ab omni schismate, purgatam ab omni hæresi, audiant oves, & sequantur pastorem suum dicentem: *Quæ sunt oves meæ, vocem meam audiunt, & sequuntur me.*

Donatistæ catholicos à sua communione repellunt. *Matth. 7. 15.*

31. Nam vis nosse, hæretice, quàm non habeas vocem pastoris, & periculose te sequantur oves tectum indumento ovium, & intus lupum rapacem? Audiant vocem tuam; videamus an Christi sit. Ecclesiam quærit infirma ovis à grege aberrans, nesciens ubi sit grex; quærit quò se aggreget, quò intret. Ede vocem: audiamus, an Christi sit: audiamus, utrum agni sit, an perdicis. Ovis Dei gregem suum quærit: puta ovem de Oriente venisse in Africam, quærit gregem suum, incurrit in te, in basilicam tuam intrare vult; commoveris ignota facie, vel tu, vel minister tuus, stans vel sedens ad ostium, interrogat ovem quærentem gregem suum, imò gregem Dei: cum grege suo intrare vult, ubi eum esse putat: quæris: Paganus es, an christianus? Respondet: Christianus; ovis est enim Dei. Quæris ne fortè catechumenus sit, & irruat sacramentis: respondet: Fidelis. Quæris cujus communionis sit: respondet: Catholicus. Christianum, fidelem, catholicum reprobas: qui sunt quos intus tenes? Ita verò projice, reprobata. A te reprobatus, à Christo probatur. Utinam & illi, qui sunt apud te, agnoscant te, & in dimidio dierum tuorum derelinquant te. Quidam fratres nostri hesternò die ierunt ad basilicam eorum, etsi ad malos fratres, tamen ad fratres. Adtendite, fratres mei, quid intersit inter fiduciam veritatis, & timorem falsitatis. Quando aliquos

eorum in hoc populo agnoscitis, quomodo gaudetis? Quia in vobis ille est qui^a quærit quod perierat. Suggestur aliquando vobis. Audiet & discedet. Et vos: Audiat & discedat. Audiet & irridebit. Audiat & irrideat. Aliquando sapiet, aliquando cognoscet: aliquando relinquitur à populo suo: remanet^b cum corde suo, renuntiat errori suo, gratias agit Deo suo. Illi autem quid? Qui estis? Christiani sumus. Non, sed exploratores. Et illi: Catholici sumus. Conati sunt injuriare: meliori consilio pœnituit eos. Atque utinam sic pœniteat & ibi remanere, quomodo pœnituit eos qui ingressi sunt injuriare. Tamen quos projecerunt? Christianos fideles, Catholicos. Quos tenuerint, nolo dicere. Quos projecerint, video: quos tenuerint, ipsi dicant.

32. Dicant ergo vocem suam: videamus an Christi sit vox, an pastoris sit vox, quam sequantur oves. Sive per bonum sit vox ista, sive per malum hominem, utrum pastoris sit vox, adtendamus. * QUÆRIT infirmus Ecclesiam, quærit errans Ecclesiam. Tu quid dicis? Partis Donati est Ecclesia. Ego vocem pastoris inquirō. Lege hoc mihi de Propheta, lege mihi de Psalmo, recita mihi de Lege, recita de Evangelio, recita de Apostolo. Inde ego recito Ecclesiam toto orbe diffusam; & Dominum dicentem: *Quæ sunt oves meæ, vocem meam audiunt, & sequuntur me.* Quæ est vox pastoris? *Et prædicari in nomine ejus pœnitentiam, & remissionem peccatorum per omnes gentes, incipientibus ab Je-*

Donatistarum vox non vox pastoris.

* CAPUT XIV.

Joan. 10.

27.

Lucæ 24.

47.

^a Ulim. & Lov. quomodo gaudetis, quia in vobis ille est qui perierat? Dissentiunt ceteri libri editi, & MSS.

^b Am. & aliquot MSS. in corde suo.